Hukuk Bölümü 2006/156 E., 2006/218 K.

- **OLUMSUZ GÖREV UYUŞMAZLIĞI**

- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 14]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 19]
- 2247 S. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAK... [Madde 27]
- 4342 S. MERA KANUNU [Madde 14]

"İçtihat Metni"

O L A Y: Tekirdağ Valiliği, Tarım İl Müdürlüğü Proje ve İstatistik Şubesi Mer'a Komisyonunca; 03.09.2004 tarih ve 182/4 sayı ile; Tekirdağ İli, Kayı Köyü, sınırları içerisinde yer alan mera alanındaki 79 parsel sayılı taşınmazın 200.000 m2 lik kısmının tahsis amacının değiştirilerek, mezarlık yeri olarak ayrılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir.

Komisyon Başkanının 16.9.2004 tarih ve 37-1096 sayılı uygun görüşlü yazısı üzerine, 4342 sayılı Kanun'un 14 (c) bendi uyarınca Vali imzasıyla işleme Olur verilmiştir.

Davacı vekilleri;Tekirdağ Valiliği,Tarım İl Müdürlüğü Proje ve İstatistik Şubesi Mer'a Komisyonunun 03.09.2004 tarih ve 182/4 sayılı Kararının iptali istemiyle 30.11.2004 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

TEKİRDAĞ 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ;19.10.2005 gün ve E.2004/713, K:2005/547 Sayı ile, davacı vekilinin mahkemelerine verdiği dava dilekçesi ile: Tekirdağ Valiliği Tarım İl Müdürlüğü Proje ve İstatistik Şubesi Mera Komisyonu Başkanlığı'nın 3.9.2004 tarih ve 182/4 sayılı kararı ile Tekirdağ ili, Kayı Köyü, mülki hudutlarında bulunan 79 nolu parselde kayıtlı Kayı köyüne ait mera vasıflı iki yüz bin metre kare (200.000. m2) taşınmazın haksız olarak tahsis amacı değişikliği yapılarak Tekirdağ Belediyesine mezarlık olarak kullanılmak üzere tahsisi ile hazine adına tescil edilmesi hakkında verilen kararın iptaline karar verilmesini talep ettiği; açılan davanın Tekirdağ Valiliği Tarım İl Müdürlüğü Mera Komisyonu Başkanlığının Kayı köyü mülki hudutlarında bulunan 79 nolu parselde kayıtlı mera vasıflı taşınmazın 4342 sayılı mera kanununun 5178 sayılı yasa ile değişik 14. maddesi c bendi uyarınca yapılan tahsis değişikliğine dair işlemin iptaline yönelik olduğu, bu işlemin idari bir işlem olduğu nedenle davaya bakmanın idare mahkemesinin görevine girdiğinden bahisle görevsizlik kararı vermiş, bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı aynı istekle, 4.1.2006 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

EDİRNE İDARE MAHKEMESİ;30.1.2006 gün ve E.2006/131, K.2006/85 sayı ile, 4342 sayılı Mera Yasasının 13. maddesinde, komisyon kararlarına karşı 30 günlük askı ilan süresi ve tebligatı gerektiren hallerde tebliğden itibaren 30 günlük süre içinde Asliye Hukuk Mahkemesine, kadastro yapılan yerlerde ise, Kadastro Mahkemesine dava açılacağı, 5178 sayılı Kanunun 3. maddesi ile değişik 14. maddesinin (c) bendinde ise: Tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlaktan bu Kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamayacağı, ancak, bu Kanuna veya daha önceki kanunlara göre mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilmiş olan veya kadimden beri bu amaçla kullanılan arazilerden; kamu yatırımları yapılması için gerekli bulunan yerlerin, ilgili müdürlüğün talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine, valilikçe tahsis amacının değiştirilebileceği ve söz konusu yerlerin tescillerinin Hazine adına, vakıf meralarının tescillerinin ise vakıf adına yaptırılacağının hüküm altına alındığı, dava dosyasının incelenmesinden; Tekirdağ İli, Kayı Köyü, sınırları içerisinde yer alan mera alanındaki 79 parsel sayılı taşınmazın 200.000 m2 lik kısmının Tekirdağ Valiliği, Tarım İl Müdürlüğü Proje ve İstatistik Şubesi Mer'a Komisyonu Başkanlığı'nın 03.09.2004 tarihli, 182/4 sayılı kararı ile 4342 sayılı Kanun'un 14 (c) bendi uyarınca tahsis amacı değiştirilerek mezarlık yeri olarak ayrıldığının anlaşıldığı; bu durumda, dava konusu edilen işlemin İl Mera Komisyonunun 4342 sayılı Yasa uyarınca mer'a tespitine ve sınırlarının belirlenmesine yönelik olduğundan davanın görüm ve çözüm yerinin adli yargı yeri olduğunun açık bulunduğu belirtildikten sonra; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 19. maddesinden bahisle, davanın görev yönünden reddine ve uyuşmazlığı çözmeye görevli merciin belirlenmesi için, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: M. Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Ahmet VELİOĞLU, Serap AKSOYLU, Z. Nurhan YÜCEL, Levent ÖZÇELİK ve Celal IŞIKLAR'ın katılımlarıyla yapılan 11.12.2006 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME :Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasanın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve nedeni aynı olan davada; adli yargı yerince idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen idari yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1- 2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir." hükmüne göre, asliye hukuk mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine idari yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasanın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre ise, idari yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren adli yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da içermesi gerekir.

Yasa koyucu, 14. maddeye göre olumsuz görev uyuşmazlığı doğması durumunda her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma istencini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme oranla daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, idari yargı yerince, öncelikle davada adli yargının görevli olduğu belirtilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve görevli merciin belirtilmesi için dosyanın esas kaydı kapatılarak re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına da karar verilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasada öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Edirne İdare Mahkemesince re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine, gerekse Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından görev uyuşmazlığının esası incelenmelidir.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ'nin davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü; Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava Tekirdağ İli, Kayı Köyü sınırları içerisinde yer alan 79 parsel sayılı mera alanındaki taşınmazın, tahsis amacının değiştirilerek mezarlık alanı olarak tahsisine ilişkin Tekirdağ Valiliği Tarım İl Müdürlüğü, Proje ve İstatistik Şubesi, Mera Komisyonunun 03.09.2004 günlü, 182/4 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

25/2/1998 tarih, 4342 sayılı Mera Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1.maddesinde, "Bu Kanunun amacı; daha önce çeşitli kanunlarla tahsis edilmiş veya kadimden beri kullanılmakta olan mera, yaylak, kışlak ve kamuya ait otlak ve çayırların tespiti, tahdidi ile köy veya belediye tüzel kişilikleri adına tahsislerinin yapılmasını, belirlenecek kurallara uygun bir şekilde kullandırılmasını, bakım ve ıslahının yapılarak verimliliklerinin artırılmasını ve sürdürülmesini, kullanımlarının sürekli olarak denetlenmesini, korunmasını ve gerektiğinde kullanım amacının değiştirilmesini sağlamaktır." denilmiş,

Komisyon ve Teknik Ekipler başlıklı 6. maddesinde, "Mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca yapılır. Bu amaçla valinin görevlendireceği bir vali yardımcısı başkanlığında; Bakanlık il müdürü, Bakanlık il müdürlüğünden konu uzmanı bir ziraat mühendisi, Köy Hizmetleri il müdürlüğünden bir ziraat mühendisi, defterdarlıktan veya bulunamaması halinde vali tarafından görevlendirilecek bir hukukçu, Milli Emlak Müdürlüğünden bir temsilci, Kadastro Müdürlüğünden bir teknik eleman, Ziraat Odası Başkanlığından bir temsilci olmak üzere sekiz kişiden oluşan bir komisyon kurulur. Ayrıca orman içi, orman kenarı ve orman üst sınırında bulunan mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi çalışmalarında, ilgili orman teşkilatından bir orman mühendisi, 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu uyarınca reform bölgesi ilan edilen alanlarda bulunan mera, yaylak ve kışlakların tespit, tahdit ve tahsisi çalışmalarında Tarım Reformu Teşkilatından bir ziraat mühendisi bu komisyonlarda üye olarak görevlendirilir.

Komisyonlar valilik onayı ile oluşturulur. Vali yardımcısının bulunmadığı durumlarda komisyona Bakanlık il müdürü veya görevlendireceği konu uzmanı bir ziraat mühendisi başkanlık eder.

Mera, yaylak ve kışlak varlığı ile hayvancılık potansiyeli dikkate alınarak ihtiyaç duyulan il merkezi ve ilçelerde komisyona bağlı olarak çalışacak ve tespit, ölçme, harita yapma ve yer gösterme çalışmalarını yapmak üzere "Teknik Ekipler" oluşturulur.

(Değişik dördüncü fıkra: 27/5/2004-5178/1 md.) Bu ekipler; Bakanlık il veya ilçe müdürlüğünden bir ziraat mühendisi, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünden bir ziraat mühendisi veya teknik eleman, Kadastro Müdürlüğünden bir teknik eleman, Millî Emlak Müdürlüğünden bir temsilci, orman içi, orman kenarı ve orman üst sınırı meraları ile ilgili olarak bir orman mühendisi, 22.11.1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununun uygulama alanlarında Tarım Reformu Teşkilatından bir ziraat mühendisi ile meradan yararlanan köy ise köyün muhtarı, belediye ise belediye temsilcisi ile komisyonun teklifi ve valinin onayı ile seçilen iki mahallî bilirkişiden oluşur.

Teknik ekipler ilçelerde kaymakamın, illerde komisyonun teklifi ve valinin onayı ile oluşturulur.

Komisyon ve teknik ekiplerin çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.";

Tahsis Kararı başlıklı 12. maddesinde "Komisyon, 11 inci maddeye göre belirlenen ihtiyacı karşılayacak miktarda mera, yaylak ve kışlaklar ile bunlarla ilgili sulama ve geçit yeri olarak tespit edilen alanları halkın ortak olarak yararlanmaları amacıyla, o köy veya belediye tüzel kişiliğine tahsis eder ve tahsis kararı valiliğin onayına sunulur. Bu kararda, tahsis edilen yerin niteliği, miktarı, sınırları, hayvan sulama ve geçit yerleri, tahsis amacı, otlatma kapasitesi, aile işletmelerinin büyükbaş hayvan birimi üzerinden otlatma hakkı ve otlatabilecekleri hayvan sayısı da belirtilir. İhtiyaçtan fazla çıkan kısım ise, ihtiyaç içinde bulunan çevre köy veya belediyelerle hayvancılık yapan özel veya tüzel kişilere kiralanabilir. Ancak kiralama durumu tahsis edilen köy ve belediyelerin hayvan sayısına göre her 5 yılda yeniden değerlendirilir.

Ayrıca bu Kanun kapsamına alınmakla birlikte, ancak ıslah edilmek suretiyle mera olarak kullanılabilecek alanlar, gerekli ıslah işlemlerini taahhüt eden özel ve tüzel kişilere kiralanabilir.

Kiralama usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.";

Tahsis Kararının Tebliği, İlanı, İtirazı ve Kütüğe Kayıt başlıklı 13. maddesinde" Teknik ekiplerce yapılan çalışmaların sonuçları komisyonca ilgili köy ve belediyelerin ilan yerlerinde 30 gün süre ile askıda kalır.

Teknik ekiplerin tespit ve tahdit sonuçlarına karşı askı ilanı süresi içinde komisyona itiraz edilebilir.

Komisyon yapılan itirazları 60 gün içinde karara bağlar.

Komisyonun itirazları inceleyerek aldığı kararlar ile tahsis kararları, o yerin köy muhtarlığı ile belediye başkanlığına, defterdarlık veya mal müdürlüğüne, ilgili orman müdürlüğüne ve Tarım Reformu Teşkilatına tebliğ edilir. Ayrıca köy ve belediyelerde ve bunların bağlı olduğu ilçelerde alışılmış araçlarla ilan edilir ve bu konuda tutanaklar ve haritalar eklenecek 30 gün süre ile askıya çıkartılır.

Komisyon kararlarına karşı 30 günlük askı ilan süresi ve tebligatı gerektiren hallerde tebliğden itibaren 30 günlük süre içinde asliye hukuk mahkemesine, kadastro yapılan yerlerde ise kadastro mahkemesine dava açılabilir.

Dava konusu mera, yaylak ve kışlakların kadastro çalışma alanı dışında kalması halinde kadastro mahkemelerinin yetkisi bu alanlarla ilgili davaları da kapsar.

30 günlük ilan süresi içinde haklarında dava açılmayan kararlar kesinleşir ve tapu sicil müdürlüğüne gönderilerek özel sicile kaydedilir." denilmiştir.

Yasanın 5178 sayılı Kanunun 3. maddesi ile değişik 14. maddesinin (c) bendinde ise; Tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlaktan bu Kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamayacağı, ancak, bu Kanuna veya daha önceki kanunlara göre mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilmiş olan veya kadimden beri bu amaçla kullanılan arazilerden; kamu yatırımları yapılması için gerekli bulunan yerlerin, ilgili müdürlüğün talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine, valilikçe tahsis amacının değiştirilebileceği ve söz konusu yerlerin tescillerinin Hazine adına, vakıf meralarının tescillerinin ise vakıf adına yaptırılacağı öngörülmüştür.

Bu düzenlemelere göre; meralarla ilgili olarak oluşturulan Komisyon Kararlarına karşı asliye hukuk, kadastro yapılan yerlerde ise kadastro mahkemelerinde dava açılabileceği; ancak, Komisyonun uygun görüşü üzerine tahsis amacının değiştirilmesine yönelik ve Valilikçe onaylanarak idari işlem kimliği kazanan işlemlere karşı ise, idare mahkemelerinde dava açılabilecektir.

Olayda; davacı vekillerince, mera alanındaki taşınmazın, tahsis amacının değiştirilerek mezarlık alanı olarak tahsisine ilişkin "Tekirdağ Valiliği Tarım İl Müdürlüğü, Proje ve İstatistik Şubesi, Mera Komisyonu" kararının iptalinin istenildiği, anılan kararın Valilikçe onaylanarak idari işlem kimliği kazandığı, idari işlemin iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde ise, 2577 sayılı Yasanın 2/1-a maddesi uyarınca idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesinin 19. madde kapsamında görülen başvurusunun reddi ile ayrıca verdiği görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Edirne İdare Mahkemesi'nin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında görülen BAŞVURUSUNUN REDDİ ile aynı Mahkemece ayrıca verilen 30.1.2006 gün ve E:2006/131, K:2006/85 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 11.12.2006 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.